

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'. - ΕΤΟΣ Α° (16°)

Ἀθήνα, Σάββατο, 23 Νοεμβρίου 1919

ΑΡΙΘ. 50 (659)

Η ΚΡΙΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ ΤΟΥ "ΝΟΥΜΑ",

Στὸ φύλλο 632 τῆς 18 τοῦ Μάη 1919 πρωτοδημοσιεύτηκε ἡ προκήρυξη τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ, πού σκοπὸς του εἶτανε νὰ μαζευτοῦνε πενήντα καλὰ τραγούδια γιὰ παιδιὰ ἔξῃ ὡς δέκα χρονῶνε.

Ἡ προκήρυξη ἔγραφε ἀκόμα πὼς κάθε τραγούδι δὲν πρέπει νὰ εἶναι μεγαλύτερο ἀπὸ εἴκοσι στίχους καὶ πὼς τὰ νήματα πρέπει νὰ εἶναι ἀπλὰ καὶ παιδιάτικα, στενὰ δεμένα μὲ τὴ μορφή, καὶ ἡ γλῶσσα καθαρὴ δημοτικὴ. Οἱ φράσεις σὺντομες καὶ μὲ ἀβίαστη σύνταξη.

Ἰσαμε τὶς 31 Αὐγούστου, πού τέλιωνε ἡ προθεσμία, σταλθῆκανε γιὰ τὸ διαγωνισμὸ πάνω ἀπὸ διακόσια τραγούδια καὶ ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδας. Μὰ οἱ περισσότεροὶ στιχουργοὶ παρανοήσανε τὸ σκοπὸ τοῦ διαγωνισμοῦ, δὲν κοιτάξανε νὰ μποῦνε στὸ νήμα κ' ἔτσι ὅ,τι μᾶς στείλανε δὲν εἶτανε διόλου κατάλληλο.

Μποροῦμε νὰ χωρίσουμε σὲ τρεῖς μεριὲς τοὺς διαγωνιστάδες μας. Σ' ὅσους κατασκευάσανε παιδιάτικα τραγούδια, δίνοντας στὴν ἀπλότητα τὴ σημασίαν τῆς ἀνοησίας. Ὅλοι αὐτοί, πού εἶναι οἱ περισσότεροι, δὲ νοιώθουνε ἀπὸ ποίηση καὶ στίχο. — Σὲ ἄλλους, πού μὲ εἰλικρίνεια δουλέψανε, μὰ τοὺς ἔλειπε ἡ ποιητικὴ ἐκείνη πνοή, πού πρέπει νὰ ἐμφυχώνει κάθε τραγούδι, καὶ τὸ παιδιάτικο ἀκόμα. — Καὶ στοὺς τρίτους, τοὺς ποιητὲς, πού ὅσα ποιήματα μᾶς στείλανε, ἀξίζουνε βέβαια κάτι, μὰ τὰ περισσότερα, ἂν ὅχι ὅλα, κριθῆκανε ἀνώτερα γιὰ τὴ νήση δεκάχρονου παιδιοῦ.

Ἡ ἐπιτροπή, ἀπὸ τὴν τρίτῃ αὐτῇ σειρά, μὲ συγκατάβαση κ' ὕστερα ἀπὸ συζήτηση. πού γιὰ μερικὰ ἔφερε καὶ χωρισμὸ γνώμης, ἂν πρέπει νὰ ἐγκριθοῦνε ἢ ὄχι, — ξεχώρισε δεκαεννιά τραγούδια πού τοὺς ἔδωσε τὸ βραβεῖο, ὅσο καὶ ἂν μερικὰ ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶναι ὅσο θὰ ἔπρεπε παιδιάτικα καὶ δὲν ἀνταποκρίνονται μὲ ἀκρίβεια στὸ νήμα τοῦ διαγωνισμοῦ.

Τὰ βραβευμένα τραγούδια εἶναι τοῦ Νταμαγιάνη «Πεινασμένοι», «Ὁνειρο», «Βραδάκι», «Ἡ Μορφούλα», «Παραμύθια», «Τὸ κητάκι μου», «Τὸ παραμῦθι μᾶς σταγό-

νας», «Τὸ σπιτάκι μας», — Τοῦ Ἀθηναίου «Ὁ μικρὸς τσοπάνος», — Τῆς Δάφνης «Ἐξῇ χρονῶ κυρία», — Τοῦ ποιητῆ πού κρύφτηκε κάτω ἀπὸ τὸ στίχο τοῦ Ἀἶνε :

Ich, ein tolles Kind, ich singe,

«Κοιμᾶται ἡ κοίχλα μου, κοιμᾶται, — Τοῦ Ἀπηλιώτη «Τὸ Καναρίνι», «Ἀγαπήστε τὰ δέντρα», «Τὸ καλυβάκι», — Τοῦ Συρανὸ «Κέντημα», «Ὁ μικρὸς Θωμάς», — Τοῦ Ἀλκαίου «Τὸ ρολοῖ», «Ὁ Κονδὸς καὶ ἡ Κική» καὶ ἡ «Χελιδονοφωλιά», τὸ καλύτερο τραγούδι, πού σίμωσε πῶς πολὺ στὸ νήμα τοῦ διαγωνισμοῦ.

Σὲ μερικοὺς στίχους ἀπὸ τὰ παραπάνω τραγούδια, ἡ Ἐπιτροπὴ ἀναγκάστηκε νὰ φέρει μερικὲς διόρθωσες, εἴτε γιὰ νὰ κόψει μιά χασμωδία, εἴτε γιὰ νὰ ξεφύγει μιὰν ἀκυρολεξία, εἴτε γιὰ νὰ ἀλλάξει μιὰ δυσκολοπρόφερτη συνίληση.

Ἄς συχωρέσουν οἱ ποιητὲς, πού τιμῆσανε τὸ «Νουμᾶ», τὴ χειρουργικὴ αὐτὴ «ἐπέμβαση», ὅπως ἡ Ἐπιτροπὴ συχώρεσε τὸ διαγωνιστὴ ἐκείνον πού τῆς ἔστειλε γιὰ παιδιάτικα τραγούδια κάτι ὑπερπατριωτικά, καθὼς τὸ ἀκόλουθο :

ΕΥΚΗ ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ

Νά! πάρε τὸ τουφέκι σου καὶ τούτο σπαθὶ
καὶ μὴν ἀφίσης Βούλγαρο καθόλου νὰ σταθῇ.
Κάθε σου σφαῖρα καὶ νεκρός, κάθε σπαθὶ κερδί
νὰ εἶχνη κάτω ἀπ' τὸ κορμί, καὶ λίγο νάναί πέλι.

Ἀναγνωρίζουμε πὼς τὸ θέμα τοῦ διαγωνισμοῦ εἶτανε ἀπὸ τὰ δυσκολώτερα, μὰ ὁ «Νουμᾶς» ἔκαμε τὴ δοκιμὴ τούτῃ ἐλπίζοντας, ὅπως ἐλπίζοντας ἄλλοτε (στὰ 1906) προκήρυξε τὸ διαγωνισμὸ γιὰ τ' Ἀρφαθητάρι, πού εἶτανε τὸ πρῶτο βῆμα στὴν Ἑλλάδα, γιὰ τὸ μπάσιμο τῆς δημοτικῆς γλώσσας στὰ σχολεῖα.

Τυπώνουμε παρακάτω τὰ βραβευμένα τραγούδια, βάζοντας τὸ ὄνομα κάθε ποιητῆ, πού βρήκαμε κλεισμένον στὸ φάκελλο πού συνόδευε καθένα ἀπὸ τὰ χειρόγραφα. Οἱ ποιητὲς ἄς περάσουνε ἀπὸ τὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμᾶ» νὰ πάρουνε καὶ τὸ χρηματικὸ τους βραβεῖο.

Ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Α. Τρανὸς νομίζει, στὸ τέλος, πὼς πρέπει νὰ τονίσει τὴν ξεχωριστὴ ἀπ' ὅλους πὺν διαγωνιστήκανε προσοχὴ τοῦ Ἀλκαίου στὸ σκοπὸ τοῦ διαγωνισμοῦ. Ἐξὸν ἀπὸ τὴ χαριτωμένη «Χελιδονοφωλιά» κι ἀπὸ τὸ «Ρολόϊ», θὰ μπορούσαν νὰ βραβευτοῦν τὸ «Ἐμπρὸς», τὸ «Στὴ γιορτὴ τῆς μαμᾶς» καὶ ἴσως καὶ τὸ «Ὁ σκύλλος μου». Συμφωνεῖ μὲ τὰ ἄλλα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὸ βράβευμα τῶν ποιημάτων τοῦ Ἀπηνιώτη, τοῦ Ἀθηναίου, τοῦ Συρανοῦ καὶ τοῦ Μόττο τοῦ Ἀἴνε. Μὰ διαφωνεῖ ριζικὰ γιὰ τὸ βράβευμα τοῦ Νταμαγιάντη, πὺν βρίσκει πὼς, ἐξὸν ἀπὸ τὸ «Βραδάκι» καὶ τὸ «Παραμῦθι μιᾶς σταγόνας» (κι αὐτὸ ἀφοῦ λείπει τὸ τελευταῖο τετράστιχο πὺν κάνει λογικὸ πῆδημα ἀπὸ τὴν πηγοῦλα ὡς στὸ νερὸ τοῦ μύλου), ὅλα τὰ ἄλλα δὲν ἀξιίζουν καὶ εἴτε δὲν ἔχουνε λογικὴ σειρὰ ὅπως «Οἱ πεινασμένοι», εἴτε εἶναι δυσκολοχώνευτα γιὰ παιδιὰ ὅπως «Τὸ ὄνειρο» καὶ ἡ

«Μορφούλα» μὲ τὶς παρένθεσές της. Μὰ εἶναι κυριολεκτικὰ ἀνυπόφορο τὸ «Παραμῦθι», ἐνῶ τὸ «Σπιτάκι μας» μᾶς μιλεῖ, ἄπορο γιὰτὶ, γιὰ «σπᾶγμένα» παιδιακίσια κεφαλάκια πὺν ἀπλώνουνε (τὰ κεφαλάκια!) τὸ δειλινὸ τὰ χέρια γιὰ νὰ πιάσουν ἀστέρια! Θὰ ἤθελε τέλος νὰ προστέσει πὼς μερικὰ ποιήματα τῆς Δάφνης ὅπως «Ἡ πεταλούδα» καὶ τὸ «Μάννα πεινῶ» ἀξίζανε τὸν κόπο πὺν ἔκαν' ὁ ποιητὴς νὰ στείλει ἀρκετὰ ποιήματα καὶ πὼς ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς προσωπικὰς γνώμες τῶν κριτῶν ἐλαφρὰ πατριωτικὰ καὶ θρησκευτικὰ ποιήματα ὅπως τὸ «Ἐμπρὸς» τοῦ Ἀλκαίου καὶ ἡ «Προσευχὴ» τοῦ Συρανοῦ θὰ μπορούσαν νὰ βραβευτοῦν.

Ἡ Ἐπιτροπὴ
ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ (Εἰσηγητής)
Α. ΔΑΝΟΣ
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
Α. ΤΡΑΝΟΣ

ΤΑ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΠΕΙΝΑΣΜΕΝΟΙ

Τὴν αὐγούλα, στὴν αἰλή,
ἄσπρος πετεινὸς λαλεῖ
μὰ ὅταν ἐβγει ἡ Μαρουδιά
μὲ γιομάτη τὴν ποδιά
ψιχουλᾶμα—τότες,
τρέχει μὲ τὶς κόττες.

Μεσημέρι, στὴν αἰλή,
παίζει ὁ Γιάννης κι ἡ Διλή
μὰ ὅταν φτάσει ἡ Μαρουδιά
μὲ τὰ φρέσκα τὰ ψωμιά
ἀπ' τὸ φούρνο—πάνε,
τρέχοντας νὰ φᾶνε.

Πρὸς τὸ βράδι, στὴν αἰλή,
χασμουριέται τὸ σκαλί
μὰ ὅταν μπαίνει ὁ ἀφεντικός,
κουρασμένος νηστικός,
τὴν οὐρά του παίζει
μὰ ὅταν μπαίνει ὁ ἀφεντικός,

ΟΝΕΙΡΟ

Εἶδα σάμπως νὰ βρισκόμουνα
σὲ περδόλι· καὶ τριγύρω
πλατεῖα λούλουδα πὼς ἀνοίγαν
καὶ ζαλιστήκα ἀπ' τὸ μῦρο...

Κι ἀπ' τὰ λούλουδα πὺν ἀνοίξανε,
πεταλούδες πὼς πηδηῖσαν,
σὰ νεράιδες κρινοπρόσωπες
καὶ μαζί τους μὲ τραβήξαν...

Ποῦ μὲ πήγαν; σὲ μιὰ ἀλλόκοτη
ξωτικὴ λουλουδοχώρα,
κ' εἶπαν πὼς θὰ μὲ σκοτώσουνε
γιὰ νὰ τοὺς περάσει ἡ ὥρα...

Μὲ ξασπῶσαν καὶ μὲ τρύπησαν
μὲ μιὰ θεώρατη καρφίτσα
(ἔτσι χτές τὸ βράδυ σκότωσα
μιὰ φτωχὴ πεταλιδίτσα.)

Πὼς πονοῦσα καὶ πὼς φάναίλα!
κ' ἤρθε γιὰ νὰ μὲ γλυτώσει,
ἡ πεταλιδίτσα ἡ κόκκινη
ποῦχα γὼ ἄπονα σκοτώσει.

ΒΡΑΔΑΚΙ

Βραδάκι· ἀργὰ στὸν οὐρανὸ
τριγύρω στὸν ἀποσπερνὸ
λάμπουν δυὸ τρία ἀστέρια...

Σκολαεὶ ὁ πατέρας τὴ δουλειά,
καὶ τὰ καλά του τὰ παιδιὰ
πάν' τοῦ φιλοῦν τὰ χέρια.

Βραδάκι· ἡ μάνα τὸν φιλεῖ,
νερὸ τοῦ χύνει νὰ πλυθεῖ,
κι ὅλη χαρὰ τοῦ παίζει,

κι ὁ Μήτσος μας—νὰ τὸ χαρῶ—,
ἐνάμισυ χρόνῳ μωρό,
σκαλώνει στὸ τραπέζι.

Κόβει ψωμάκι ἡ Φωτεινὴ,
καθένας παίρνει ἕνα σκαμνὶ
καὶ τρώμε ὅσο πεννᾶμε.